

När skolan gör skillnad

Nyckelord: Reproduktion, Relevant undervisning, Kultur, Identitet, Undervisning, Gymnasieskola, Self-efficacy

Bakgrund

På Ängelholms gymnasieskola uppstod de parallella frågorna om undervisningens relevans och dess eventuella bidrag till en negativ social reproduktion. Vi märkte en tydlig klyfta mellan två elevgrupper: yrkeselever som ofta saknade intresse för undervisningsinnehållet och högskoleförberedande elever som mestadels var fokuserade på att uppnå bra betyg snarare än fördjupning i kunskapen i sig. Tidigare forskning har ofta fokuserat på de enskilda kulturerna separat. Forskare som Ambjörnsson (2010) och Klope (2020) har exempelvis problematiserat skolans roll i att reproducera identitetspositioner kopplade till kön och klass. Vår ambition är att undersöka segregationen mellan programmen som ett relationellt problem.

Forskningsprojektet drivs med praxiografisk ansats (Bueger, 2014) och undersöker den upplevda skolsituationen och lärarnas utvecklingsarbete som pågående processer. Dessa processer undersöks med utgångspunkt i: a) olika skolaktiviteter (undervisningssituationer, lärarmöten och raster), b) artefakter (klassrum, byggnader) och c) olika kunskapsregimer som organiserar och ger mening åt skolpraktiken.

Frågeställningar

Två övergripande forskningsfrågor vägleder forskningsprojektet:

- Hur etableras och vidmakthålls den segregerade relationen mellan högskoleförberedande och yrkesprogram på skolan?
- Hur kan lärarnas yrkesetiska uppdrag förstås med utgångspunkt i den segregerade skolmiljön?

Metod

Vi har inom projektet genomfört en kvantitativ kartläggning av elevernas sociala identiteter och deras upplevelser av det egna och andra gymnasieprogram på skolan. Enkäten besvarades av 974 elever från olika årskurser och program.

Preliminära resultat och framtida utvecklingsarbete

Kartläggningen visar bland annat att: De högskoleförberedande programmen har generellt hög social status på skolan. Undantaget är Estetiska programmet som har mycket låg status inom samtliga elevkategorier på skolan. Ekonomiprogrammet är den utbildning som har högst status enligt eleverna på skolan. Beträffande ekonomi- och estetprogrammen avspeglas den sociala statusen i elevernas self-efficacy.

- De yrkesförberedande programmen har generellt sett lägre social status på skolan och lägre self-efficacy än genomsnittet. Ett exempel är Vård- och omsorgsprogrammet som tillsammans med Fordons- och transportprogrammet är ett nystartat program. Undantagen är dock just Fordons- och transportprogrammet samt Bygg- och anläggningsprogrammet som båda uppvisar en mycket stark self-efficacy.

I enkätens fritextdelar framträder flera av de stereotypa uppfattningar om elever som läser respektive yrkes och högskoleförberedande program.

Med utgångspunkt i kartläggningens resultat vill vi framöver, med hjälp av olika kvalitativa metoder, zooma in på:

- Statusfrågan mellan olika gymnasieprogram
- Lärarnas syn på och roll i statusfrågan samt deras reflektioner kring val av vad och hur som ska undervisas om.

- Det omgivande samhällets påverkan på statusen på programmet. Skolan som mikrokosmos.

Sammanfattningsvis så är projektet endast i sin linda och även fast vi kan se skillnad mellan social status och self-efficacy på våra program så är långt ifrån all data bearbetad. Vi syftar till att nå en ökad förståelse för de relationella processer som skapar och vidmakthåller segregation på skolan. Med vårt projekt vill vi få ökad förståelse för de relationella processer som skapar och driver segregation mellan program och elever på en skola. Vi vill också få ökad förståelse för lärarprofessionens roll i frågan om att synliggöra denna segregation i strävan att öka utbildningens relevans för eleverna.

Referenser

- Ambjörnsson, F. (2010). I en klass för sig: Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer. Ordfront.
- Bueger, C. (2014). Pathways to practice: Praxiography and international politics. *European Political Science Review*, 6(3), 383–406. <https://doi.org/10.1017/S1755773913000167>
- Klope, E. (2020). Respektabla frisörer: Femininitet och (yrkes)identitet bland tjejer i gymnasieskolans frisörutbildning. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lnu:diva-95150>